

Tatigisatut sinniisut sakkussaqaqarnerulersut

Sullivinni IMAK-ip aaqqissugaaffiata ataaniittuni tatigisatut sinniisaasut Ilulissani ulluni tallimani pikkorissaqqammerput. Pikkorissarteq pissarsilluartoq pikkorissaaqataasoq iluarisimaarinnippoq.

Sullivinnimi, Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiata aaqqissugaaffiata ataaniittuni, soorlu meeqqat atuarii, ilinniartitsisut tatigisatut sinniisaat atuuffimminni sulisarneminni sakkussanik amerlanerusunik pissarseqqammerput. Taakkuami Ilulissani sapaatit akunneranni 39-imi pikkorissarput.

IMAK-imi sullissisoq, Juaana Abelsen-Petersen, pikkorissaanermik siunertaa ima nassuiarpaa:

- Sinniisut tunngaviusumik sinniisuunerminni akissusaaffimmi iluanni ilisimasassaasut pikkorissaasutigivagut. Isumaqaatigiissutit malillugit tatigisatut sinniisit isumaqaatigiissutaasa ataaniittut suliaasat, soorlu inatsisit, isumaqaatigiissutit taavalu aamma sullivimmi avatangiisit pillugit ilisimasassat.

- Pisortanik, sulisunik IMAK-imullu attaveqarnerit qanoq ingerlassanersut. Attaveqariaatsit sullivimmi illeqqut aamma sammivagut. Peqqinnartumik qanoq sulliveqarsinnaaneq sammilluarparput. Sulisut illersornissaat sammingaatsiarparput. Soorlu sulisut pisinnaatitaaffii pisussaaffiilu taavalu aamma aqut-sisut pisussaaffii aammalu pisinnaatitaaffii, Juaana Abelsen-Petersen oqarpoq.

Taassuma IMAK-ip allattoqarfiani sullissisoqatini allat marluk, Hector Lennert Petersen aamma Nivikkannguaq Reimer pikkorissaaqatigai. Tatigisatut sinniisaasut 25-it missaat pikkorissarnemut peqataapput.

Pikkorissarteq: Ikiuulluarsinnaanerulerpunga

Pikkorissaaqataasut ilaat. Assi: IMAK.

Nuummi Atuarfik Inussummi ilinniartitsisut tatigisatut sinniisaat, Kalunnguaq Næsgaard Madsen, pikkorissartunut peqataavoq. Atuarfilli atorfeqarfigisaa Nuummiittoq, sulii atorfeqarsinnaanngikkallarmat, Nuummi atuarii ilaanni Atuarfik Samuel Kleinsmidtimi maanna sulivoq. Taassuma tatigisatut sinniisit allat assigalugit suliaasa pingaarnert ilaagaat atuariup aqutsuinut, ilinniartitsiuinut siulersuisuinullu attaveqarnerit. Soorlu ikiuunnikkut qaammarsaanikkullu.

Kalunnguaq Næsgaard Madsen tatigisatut sinniisut nutaraanersaannut ilaavoq. Ilinniartitsisunut siorna naammassivoq ukiorlu manna tatigisatut sinniisun-
ngorpoq. Pikkorissarneqarnerminullu qujamasup-
poq.

- Qujarutigeqaara pikkorissarnermik taamatut peri-
arfissinneqarama. Pikkorissarnera iluaqutigerujus-
suarpara, pissutigalugu sinaakkusersorluarneqartu-
tut misigisimagama sakkussanillu tuniorarneqarl-
arluta. Taamaalilluta suliffitsinni suleqatigut qanoq
ikiorluarnerusinnaanissaannik siunnersorluarneqar-
pugut, sakkussanillu tuniorarneqarluarluta.

- Attaveqariaatsit, oqaloqatiginnittariaatsit, apor-
aattoqarnerani suleqammik toqqissisimatitsinissaq,
sulisunullu ineriartuutaasumik oqaloqatiginnittar-
nissaq sakkussarsiffigilluarpara, Kalunnguaq Næs-
gaard Madsen oqarpoq.

Tatigisatut sinniisut inoqarfinnit assigiinngitsuneer-
sut pikkorissarput. Tamanna ulluinnarni atuarfinni
sullivigisaanni tatigisatut sinniisut sulinerannit al-
laaneruvoq. Amerlanatimmi ilaatigullu kisimiillutik
atuarfimmi sullivigisaminni taama atuuffeqartar-
put. Suleqatiminnit tatigineqarlutik qinikkat ata-
simoornerat nutaanik isumassarsinarlunilu kiserli-
ortutut misiginanngitsoq, Atuarfik Samuel Kleinsch-
midtimi akullerni ilinniartitsisuusoq nassuiaavoq.

- Nuannerpoq. Kisimiittutut misiginannginneruvoq.
Inuit arlallit ataatsimooraangata isummat arlallit
assigiinneq ajornerat uanga iluarisarpara, taman-
nalua maanna aamma pissarsissutigilluarpara.
Eqqarsaatikka isumagalu kisima piginagit avitseqa-
tissaqarnera iluarisimaarpara. Nukittuallannarpoq
isumataartornarlunilu, Kalunnguaq Næsgaard Mad-
sen oqarpoq.

Pikkorissartut piukkunnartut

Ilulissani pikkorissartut ulluni tallimani pikkorissar-
nerminni ullormik sivilisunaarineq ajorput. Tusarnaa-
ginnaratimmi suliaassanik tigussaasunik misileraallu-
arput. Ajunngivissumillumi suliaqartartut pikkoris-
saaqataasoq naliliivoq.

- Isumaqarpunga pissarsiaqarluartut.
Pikkorissarneq tungitsinnit saqqummiiffiinnanngi-
laq, pikkorissartut namminneq paasissutissanik u-
jartuingaatsiarlutik saqqummiisaqattaarput.
Suliaassanik suliarineqakkajuttunik suliakkertarpa-
gut. Taamaalillutik inatsisit isumaqatigiissutillu qa-
noq ataqatigiinnerat misissungaatsiarlugu suliaqar-
put. Isumaqarpunga taamaalillutik saqqummiussa-
gut pikkorissaassutaasut atorluarsinnaalereeraat,
Juaanna Abelsen-Petersen naggasiivoq.

Tatigisatut sinniisaasut suliaasaat

Tatigisaalluni sinniisup kattuffimminut aamma sulif-
fimminut/kommunimut pisussaaffigaa sapinngisani
naapertorlugu suliffimmi pissutsit toqqissisimasut
pitsaasullu siuarsarlugillu ataavartinnissaat.
Taamatuttaaq pisussaaffeqarput aqutsisunut sinni-
isutut.

Tatigisaalluni sinniisaasoq sulisut akunnerminni
qinigaattut oqaaseqartartuattut aamma inissisima-
voq, taamatullu inissisimanermini aqutsisunut suli-
sunit siunnersuutitik, innersuussutitik naammagit-
taalliutinillu saqqummiisinnaalluni kiisalu sumiiffin-
ni ataasiakkaani pissutsit pillugit isumaqatigiinniar-
nermik aallartitsisinnaalluni.

Atorfinitsitsilernerit, soraarsitsinerit atorfeqartullu
atorfeqarnerminni atugarisaat pillugit aqutsisunit
alloriarnerit allat pillugit tatigisaalluni sinniisooq
ilisimatinneqartassaaq.

Tillidsrepræsentanterne har fået flere redskaber

Tillidsrepræsentanter under IMAK's organisation har netop deltaget i et fem dages kursus i Ilulissat. En deltager, der fik meget ud af kurset, er optimistisk.

Kursister. Foto: IMAK.

På arbejdspladser under organisationen IMAK, såsom folkeskoler, har lærernes tillidsrepræsentanter for nylig fået flere redskaber til deres arbejde som tillidsvalgte. De deltog nemlig i et kursus i Ilulissat i uge 39. IMAK's konsulent, Juaanna Abelsen-Petersen, forklarer formålet med kurset således:

- Vi underviste tillidsrepræsentanterne i den grundlæggende viden, de skal have inden for deres ansvarsområde som tillidsvalgte. Ifølge aftalerne omfatter tillidsrepræsentanternes opgaver blandt andet viden om lovgivning, aftaler og arbejdsmiljø.
- Vi arbejdede også med, hvordan man kommunikerer med ledelsen, medarbejderne og IMAK. Kommunikationsformer og omgangsformer på arbejdspladsen var også temaer. Vi fokuserede grundigt på, hvordan man kan skabe et sundt arbejdsmiljø. Vi arbejdede også en del med beskyttelse af medarbejderne – for eksempel medarbejdernes og ledelsens rettigheder og pligter, siger Juaanna Abelsen-Petersen.

Hun afholdt kurset sammen med to kolleger fra IMAK's sekretariat: Hector Lennert Petersen og Nivikkannguaq Reimer. Omkring 25 tillidsrepræsentanter deltog i kurset.

En kursist: Jeg er nu bedre i stand til hjælpe

Kalunnguaq Næsgaard Madsen, tillidsrepræsentant for lærerne på Atuarfik Inussuk i Nuuk, deltog i kur-

set. Da hendes skole i Nuuk endnu ikke er taget i brug, arbejder hun midlertidigt på Atuarfik Samuel Kleinschmidt. Som andre tillidsrepræsentanter er en af hendes vigtigste opgaver at kommunikere med skolens ledelse, lærere og bestyrelse – både ved at hjælpe og oplyse.

Kalunnguaq Næsgaard Madsen er blandt de nyeste tillidsrepræsentanter. Hun blev færdiguddannet som lærer sidste år og blev tillidsrepræsentant i år. Hun er taknemmelig for kurset.

- Jeg er meget glad for, at jeg fik mulighed for at deltage i kurset. Det har været meget nyttigt, fordi jeg har følt mig godt rammesat og har fået gode redskaber. Vi fik vejledning i, hvordan vi bedre kan støtte vores kolleger på arbejdspladsen og blev godt rustet med værktøjer.

- Jeg har fået gode redskaber til kommunikation, samtaleteknikker, hvordan man skaber tryghed ved konflikter og hvordan man taler udviklingsorienteret med medarbejdere, siger Kalunnguaq Næsgaard Madsen.

Tillidsrepræsentanterne kom fra forskellige byer. Det adskiller sig fra deres daglige arbejde som tillidsrepræsentant på skolerne. Mange af dem er nemlig alene om rollen på deres arbejdsplads. At være samlet i Ilulissat som valgte repræsentanter gav ny inspiration og føltes ikke ensomt, forklarer en lærer fra Atuarfik Samuel Kleinschmidt.

- Det var dejligt. Man følte sig mindre alene. Jeg kan godt lide, at når mange er samlet, er der mange forskellige synspunkter, og det har jeg fået meget ud af. Jeg sætter pris på, at jeg ikke skal bære mine tanker alene, men kan dele dem med andre. Det giver styrke og inspiration, siger Kalunnguaq Næsgaard Madsen.

Kompetente kursusedtagere

Kursusedtagerne i Ilulissat følte ikke, at dagene var lange under det fem dages kursus. De lyttede ikke bare – de arbejdede aktivt med konkrete opgaver.

En instruktør vurderer, at de arbejdede rigtig godt. - Jeg synes, de fik meget ud af det. Kurset var ikke kun en præsentation fra os – deltagerne søgte selv information og præsenterede løbende. Vi arbejdede med opgaver, som ofte opstår i praksis. På den måde undersøgte de, hvordan lovgivning og aftaler hænger sammen. Jeg tror, de nu kan bruge det, vi har præsenteret som kursusindhold, siger Juaanna Abelsen-Petersen afslutningsvis.

Tillidsrepræsentanternes opgaver

Det er tillidsrepræsentantens pligt såvel over for sin organisation som over for institutionen/kommunen

at gøre sit bedste for at fremme og vedligeholde rolige og gode arbejdsforhold. Tilsvarende pligt påhviler ledelsen og dennes repræsentanter.

Tillidsrepræsentanten/ fungerer i øvrigt som talsmand for de medarbejdere, tillidsrepræsentanten er valgt blandt, og kan som sådan over for institutions ledelse forelægge forslag, henstillinger og klager fra medarbejdere samt optage forhandlinger om lokale spørgsmål.

Tillidsrepræsentanten skal holdes orienteret ved forestående ansættelser, afskedigelser og andre skridt fra ledelsens side vedrørende de ansattes tjenesteforhold.

Pikkorissartut suliaminnik saqqummiisut. Assi: IMAK.

IMAK Education Internationalimit tikeraarneqartoq

Kattuffissuup atuartitsinermik sammisaqartup tikeraarnermini nunatsinnik illersuinini takutinnaarpaa. - Nunatsinni ilinniartitsisut sulinerminni atukkamikkut nunanut allanut appasinnerusumik inissisimannginnissaat qulakkeertariaqarparput, IMAK-imi siulittaasoq oqarpoq.

IMAK-ip siulersuisui Education Internationalimeersut peqatigalugit. Assi: IMAK.

Nunarsuarmi ilinniartitsisut ilinniartitaanermillu suliaqartut kattuffiisa kattuffissuannit, Education Internationalimit, aallartitaanik ulluni marlunni, tassa septembarip 17-annit 19-annut Nuummiittoqarpoq. Taakkua tassaapput Islandimi ilinniartitsisut kattuffianni siulittaasoq, Magnus Jonsson, aamma Education International-imi allattaaneq, David Edwards.

Taakkua Nuummiinnerminni ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiannut, IMAK-imut tikeraarput. Nuummeereernerminnilu nunatsinnut IMAK-imullu tapersersuinertik nunarsuarmioqatiinnut nittartagartik aqqutigalugu nittarsaappaat. Kattuffimmit angisoorsuarmit tikeraarneqarlunilu tapersersorneqarneq IMAK-ip siulittaasuanit nuanarutaavoq.

- Nuanneqaaq aamma tulluusimaarnaqaaq. Allaniinganniit tapersersorneqartutut

misigisimanarpoq, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Education International kattuffiuvooq kattuffinnit 375-init nunarsuaq tamakkerlugu ilaasortaaffiusooq. Taakkununga inuit ilinniartitsisut ilinniartitaanermillu suliaqartut 33 millionit nunallu 180-it tunuli-aqutaapput.

USA-p præsidentiata, Donald Trump Kalaallit Nunaat qanoq ilinikkut tiguariaannaallugu arlaleriarluni qaammatini arlaqalersuni kingullerni oqaatigisaqattaartarpaa. Tamannalu kattuffissuup aklerlaa. Akerliuninilu ilaatigut tunngavigalugu tassa maanna Nuummeeqqammerpoq.

- Tikeraarnerat aallaaveqarpoq USA-minngaanniit nunarput soqutigineqarluni USA-mut ilanngutsinneqarniarnerput aklerlilerniarlugu uagut tapersersorni-arluta tikipput. Taakkua aamma tamat oqartussaa-

qataaneraniq nunattalu namminiussuseqarneranik pingaartitsipput tamassumunngalu qulakkeerinneqataarusullutik, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Siunissaq nalunartoq

Nunarsuarmi inunni pissaaneqarnerpaatut nalileneqartartup Kalaallit Nunaannik persarinninnera atuartitaanikkut qanoq sunniuteqassava? Tamanna akiuminaappoq. Siunissarmi nalorninartutut ilaatiqut ittarmat tamat oqartussaaqataanerata nukittorsarneqartuartaqartoq siulittaasoq naliliivoq.

- Nunatsinnik tiguaarusunnerup sunniutigisinnasaat nunatsinni atuartitaaneq ilinniartitaanerlu eqqarsaatigalugit nangiarnartortaqrput, nalorninarmat qanorpiaq sumullu ingerlassanerluta.

Taamaattumik tapersorsorneqarnitta takutippaa qanoq tamat oqartussaaqataanerata, demokratiip, pingaaruteqassusia. Taannalu uagut nunatsinni pingaartillutigu attanneqaannarnissaa oqaloqataaffigissavarput, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Akissaatikinneq

Kattuffissuarmit aallartitat Nuummiinneranni IMAK-imillu ataatsimeeqateqarneranni eqqartugassaaleqisoqanngilaq. Taakkununga ilinniartitsisut akissaataat aamma ilaapput. Kattuffissuarmut ilaasortat nunanit allaneersut, akissaataat agguaqatigiissikaanni nunatsinni akissaatit nalininnaasumit appasinnerusut paasinarsivoq.

- Agguaqatigiissillugu inissisimanerput uagut standardiminngaanniit appasinnerulaarmat. Tassa imatut paasillugu, paasivarput uagut sorsuutissaqarluta ilinniartitsisut akissaatitigut inissisimanerat ullumik-kut nunatsinni atukkat eqqarsaatigalugit pitsaanerujussuusariaqrput, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Kattuffiit Nunatsinni ataatsimoorsinnaasut

Education Internationalimit tikiqqarneq suleqati-

Oqallisissaaleqisoqanngilaq. Assi: IMAK.

giinnermik nukittunerulersitsiinnarani aammali IMAK-imut toqqissiallaataasoq, siulittaasoq aamma oqarpoq. IMAK Danmarkimi ilinniartitsisut kattuffiata ataani inissisimagami Education Internationalimut toqqaannartumik ilaasortaannigilaq. Suleqatigiinnerunissarli siunertaralugu pilersaaruteqartoqalereerpoq.

- IMAK-imit soqutigivarput Education Internationalimut ilaasortaasinnaaneq. Taamaalilluta kattuffissuarmi ilaasortaasut nunanit nunasiaataasimasuneersut, nunatsinnit atuartitaanikkut ilinniartitaanikkullu inissisimasut, qanoq ineriartorsimanerat ullumikkullu qanoq ingerlanerat pillugit avitseqatigalugillu tapersersoqatigisinnaagaluarpagut.

- Kattuffissuarmut ilaasortat ilaat peqatigalugit Kalaallit Nunaanni naapilluta isumasioqatigiissinnasugut pilerigalugu naapinnitsinni aamma eqqartorparput, Elna Thomsen Heilmann naggasiiivoq.

IMAK har haft besøg af Education International

Den undervisningsfokuserede organisation ønskede under besøget at vise sin støtte til Grønland. – Vi skal sikre, at lærere i Grønland ikke er dårligere stillet end lærere i andre lande, udtaler forkvinden for IMAK.

Elna Thomsen Heilmann med Magnus Jonsson og David Edwards. Foto: IMAK.

Repræsentanter fra den internationale sammenlutning af lærer- og uddannelsesorganisationer, Education International, har netop været i Nuuk i to dage, fra den 17. til den 19. september. Det drejer sig om formanden for Islands lærerorganisation, Magnus Jonsson, og generalsekretæren for Education International, David Edwards.

Under deres ophold i Nuuk besøgte de IMAK – Lærernes fagforening i folkeskolen. Efter besøget har de via deres hjemmeside offentliggjort deres støtte til Grønland og IMAK. Besøget og støtten fra den store organisation glæder IMAK's forkvinde.

- Det er dejligt og man føler sig stolt over at blive støttet udefra, siger Elna Thomsen Heilmann.

Education International er en organisation med 375 medlemsorganisationer verden over. Bag dem står 33 millioner lærere og uddannelsesfolk fra 180 lande.

USA's præsident, Donald Trump, har gentagne gange i de seneste måneder udtalt, at Grønland burde kunne overtages. Det har organisationen taget afstand fra. Besøget i Nuuk er blandt andet begrundet i dette.

- Deres besøg udspringer af, at USA viser interesse for vores land, og de er kommet for at støtte os i modstanden mod en eventuel overtagelse. De lægger også vægt på demokratiet og Grønlands selvbestemmelse og ønsker at bidrage til at sikre dette,

IMAK's bestyrelse, sekretariat og deres gæster. Foto: IMAK.

siger Elna Thomsen Heilmann.

Usikker fremtid

Hvordan vil verdens mest magtfulde persons interesse for Grønland påvirke uddannelsesområdet? Det er svært at svare på. Fremtiden er usikker, og derfor skal demokratiet styrkes, vurderer forkvinden.

- Ønsket om at overtage Grønland har nogle bekymrende konsekvenser for vores uddannelsessystem, fordi det er uklart, hvad der skal ske og i hvilken retning. Derfor viser støtten, hvor vigtigt demokratiet er. Det vil vi fortsat værne om og tale for i Grønland, siger Elna Thomsen Heilmann.

Lav løn

Under repræsentanternes besøg og møde med IMAK i Nuuk var der mange emner på dagsordenen – herunder lærerløn. Sammenlignet med gennemsnittet blandt medlemsorganisationer fra andre lande, viser det sig, at lønnen i Grønland er lavere.

- Vores gennemsnitlige placering er lidt under standarden. Det betyder, at vi har noget at kæmpe for, og lærernes lønforhold i Grønland bør forbedres betydeligt, siger Elna Thomsen Heilmann.

Mulighed for fælles platform i Grønland

Besøget fra Education International har ikke kun styrket samarbejdet, men også givet IMAK tryghed, siger forkvinden. IMAK er ikke direkte medlem af Education International, men er med gennem den danske lærerorganisation. Men der er allerede planer om et tættere samarbejde.

- IMAK er interesseret i at blive medlem af Education International. På den måde kan vi dele erfaringer og støtte hinanden med medlemsorganisationer fra tidligere kolonier, som har haft lignende uddannelsesmæssige forhold som Grønland.

- Vi talte også om muligheden for at mødes i Grønland med nogle af medlemsorganisationerne og holde seminarer sammen, afslutter Elna Thomsen Heilmann.

IMAK-ip siulittaasua: Ilinniartitsisut pikkunartumi inisseqqavugut

Elna Thomsen Heilmann Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu ilinniartitsisunut ullorititaannut atatillugu kissaatiminik oqaaseqarlunilu killiffimmik naliliivoq.

Ilinniartitsisut amerlanersaasa ulloq oktobarip tallimaat suunersoq nalunngilluarpaat. Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuaq tamakkerlugu ilinniartitsisunut ullorititaat. Ulloq ilinniartitsisunut tamanut pingartuuvoq. Tassunga atatillugu Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffianni, IMAK-imi siulittaasooq ilaasortanut pilluaqqusivoq.

- Nunatsinni ilinniartitsisut tamaasa ilinniartitsisut ulluanni pilluaqquakka. Neriuppunga tamarmik ullorsiorluarumaartut, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Nunarsuaq tamakkerlugu ilinniartitsisut ulluannut atatillugu qulequtarineqartoq tassaavoq:

Ilinniartitsisuuneq ataatsimoorfigalugu – siunissarlu ataatsimoorfigalugu.

- Ilinniartitsisuuneq aningaasaliiffiusariaqarpoq aammalu tapersorsorluta ilinniartitsisut pilersitsisinaanissaannut toqqissisimanartumik, naapertuunerusumik aammalu ataavartumik pitsaassusilim-

mik avatangiiseqalernissatsinnut, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Taassuma ilinniartitsisuunerup nunatsinni ullumik-kut inissisimanagera naatsumik ersarissumilli ima oqaasertalerpaa.

- Ullumikkut nunatsinni ilinniartitsisut inissisimanagerput oqarsinnaavugut pikkunartumiittoq, siulittaasooq oqarpoq.

Tunngavilersuutit

Kattuffiup siulittaasuata ilinniartitsisut ulluannut atatillugu eqqaajumasai pingaarnerit pingasuupput. Tassaasut ilinniartitsisut sulinerminni atugarisaat, sulliviit pitsaangitsut aammalu meeqqat atugaat. Taakkualu pingasut ima itisilerpai.

- Ullumikkut ilinniartitsisutut sulinermit tasisimanagerneq soorlu suliffimmi avatangiisitigut tarnikkullu atugassarititaasut annertuumik unamminartumi inissisimapput. Ilinniartitsisut taama misigisut paasi-

sinnaalluarpakka.

- Nunatsinni atuarfiit tamangajammik illutamikkut inissisimanerlupput, nutaanngippallaarlutik ilaati-gullu oquttut suliffiginerat ilinniartitsisunut tamanut imaannaangitsuvoq. Taamaammat aamma tas-suuna paasisinnaavakka ilinniartitsisut peqqissutsi-mikkut iluaalliuuteqartarsimassappata atuarfiup nu-taanngippallaarnera peqcutigalugu.

- Ullumikkut meeqqat atugaat meeqqat atuarfianni ersersitsisarput meeqqat inissisimanerlunnerannik. Soorlu MIO-p avammut nalunaaruteqarnermini 2024-imi 18-liineqanngitsut ilaalu ukiukitsut inooru-sukkunnaartartut amerlasoorujussuusimasut eq-qaagaa. Taassumaannarlunniit tassa takutippaa nunatsinni meerartagut annertuumik aqcutissiuun-neqartariaqartut, suliaasaqartugullu inuiaqatigiit tassunga tunngasumik, Elna Thomsen Heilmann itisiliivoq.

Siulittaasoq: Qulaanit aqutsisoqarpallaarpoq

Ilinniartitsisut ulluinnarni naloginnaasuni sulinermin-ni qulaanit, tassa sulisitsisunit ilaatigullu aalajangi-sartunit, tassa qinikkanit, tusarnaarneqanngippal-laartut siulittaasoq aamma isumaqarpoq.

- Ullumikkut ajoraluartumik ilinniartitsisut nunatsin-ni misigisimapput qulaaninngaanniit suna tamarmi aalajangersarneqartoq. Ilinniartitsisut ilikkarsarneq ilikkartitsiniarnerlu eqqarsaatigalugit, inatsisit aal-laavigalugit suliaasaminnik aallussiniaraluarlutik qu-laaniit allanik suliaasanik takkuttoqariasartaarnera kipiluttunaraat. Taassumalu nassatarivaa assersuu-tigiinnarlugu, akullerni klassimi atuartsinermi atu-artut, ukiumut ilikkagassatut takorloorsimasatik, piareersarsimasatillu, ilinniartitsisutik peqatigalugit, taakkua angulertornissaannut piffissakilliortutut i-nissisimalersarput, tassuunakkullu ilinniartitsisut

uippakajaarlutik assoroortitaallutillu pipput, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Taakkuinnaalli qulaanit aalajangiunneqarlutik ilinni-artitsisunut suliaakkiutaaneq ajortut siulittaasoq aamma isummerpoq. Suliniutit atuartsitaanermut ilaatigut immaqa ilaasariaqanngitsut uani pineqar-put.

- Sulisitsisut suliaakkiisaqattaarnerat aammalu ava-taaneersunik projektnik meeqqat atuarfianut eq-qussuinerat initoorujussuunngoqqavoq, aallaat immaqa oqartoqarsinnaalluni meeqqat atuarfiat a-naanatut ataatatullu atuartsitunut inissisimatinneqar-toq, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Ilinniartitsisuuneq pilerinarunnaariartortoq

Qulaanit aalajangersaavallaarneq peqcutaalluni ilin-niartitsisuuneq ataqqineerukkaluttuinnarlunilu pi-lerigineqarpallaarunnaartoq siulittaasoq naliliivoq.

- Taassuma kingunerivaa ilinniartitsisunngorusuttar-nerup soqutigineerukkiartornera. Ilinnialersut ukiut siuliini 30-40-50-it tungaanut amerlassuseqartarni-kuupput, massakkut allaat ilinniartitsisutut ilinnia-lernissamut qinnuteqartitsinerit marloriarlugit saq-qummiunneqartalerput, pissutigalugu qinnuteqar-tartut ikingaarmata, siulittaasoq oqarpoq.

Pissutsilli ilungersunartoqaraluaqisut ajortuinnaan-naanngillat. Ilinniartitsisullu meeqqanik ilikkartitse-rusullutik suliaartortuarnerat ullormi pingaarutilimmi eqqaassallugu siulittaasup pissusissamisoorsoora.

- Nunatsinni ilinniartitsisut sumiiffinni tamani suli-suusut nersualarusuppakka. Neriuppunga pitsaa-nerusumik atugassaqaarnissaq eqqarsaatigalugu namminneq aamma suleqataassasut, ataatsimoor-luta suleqatigiilluta nukittunerussagatta, Elna Thom-sen Heilmann naggasiilluni oqarpoq.

IMAK's forkvinde: Lærerne befinder sig i en presset situation

I anledning af FN's internationale Lærernes Dag udtrykker Elna Thomsen Heilmann sine ønsker og vurderer den aktuelle situation.

De fleste lærere ved udmærket, hvad den 5. oktober markerer: FN's internationale Lærernes Dag. Dagen er vigtig for alle lærere. I den forbindelse sender forkvinden for IMAK – Lærernes fagforening i folkeskolen – en hilsen til medlemmerne.

- Jeg ønsker alle lærere i Grønland tillykke med Lærernes Dag. Jeg håber, alle får en god fejring, siger Elna Thomsen Heilmann.

Temaet for den internationale Lærernes Dag er: **At stå sammen om lærergerningen – og om fremtiden.**

- Lærergerningen kræver investeringer, og vi skal støttes i at skabe trygge, passende og vedvarende kvalitetsrammer for undervisningen, siger Elna Thomsen Heilmann.

Hun beskriver kort og klart lærernes nuværende situation i Grønland:

- I dag kan vi sige, at lærerne i Grønland befinder sig i en presset situation, siger forkvinden.

Begrundelser

Forkvinden fremhæver tre centrale forhold i anledning af Lærernes Dag: lærernes arbejdsvilkår, dårlige fysiske rammer og børns vilkår. Hun uddyber dem således:

- I dag er lærere belastet af både psykiske og fysiske arbejdsvilkår, som er meget udfordrende. Jeg har stor forståelse for lærere, der føler sådan.

- Næsten alle skoler i Grønland har dårlige bygninger, mange er for gamle, og nogle er så nedslidte og ramt af skimmelsvamp, at det er en belastning for lærerne. Derfor forstår jeg også, hvis lærere oplever helbreds-mæssige problemer på grund af skolernes tilstand.

- Børns vilkår i folkeskolen afspejler, at mange børn har det svært. MIO har i sin offentliggjorte rapport fra 2024 nævnt, at blandt de børn og unge, der ikke

er fyldt 18 år og deriblandt mindreårige, var der mange med selvmordstanker. Det alene viser, at vores børn har brug for massiv støtte, og at samfundet har en stor opgave her, uddyber Elna Thomsen Heilmann.

Forkvinden: Der er for meget styring ovenfra

Forkvinden mener også, at lærere i deres daglige arbejde ikke bliver lyttet nok til af arbejdsgivere og til dels af beslutningstagere – altså de politisk valgte.

- I dag føler lærere desværre, at alt bliver bestemt ovenfra. Når lærere forsøger at fokusere på undervisning og læring ud fra lovgivningen, bliver de afbrudt af nye opgaver fra oven. Det betyder, at fx elever i mellemtrinnet ikke får nok tid til at nå de mål, de har forberedt sammen med deres lærer. Det gør lærerne stressede og pressede, siger Elna Thomsen Heilmann.

Forkvinden mener også, at det ikke kun er det, der pålægges lærerne fra oven. Her er der tale om indsatser, der måske ikke behøver at være en del af undervisningen.

- Der er alt for mange opgaver fra arbejdsgiverne og eksterne projekter, der bliver pålagt folkeskolen. Det er blevet så omfattende, at man næsten kan sige, at folkeskolen har fået rollen som en mor og far for eleverne, siger Elna Thomsen Heilmann.

Lærergerningen bliver mindre attraktiv

Forkvinden vurderer, at den omfattende styring ovenfra har ført til, at lærergerningen mister respekt og bliver mindre attraktiv.

- Det har ført til, at færre ønsker at blive lærere. Tidligere var der 30-40-50 nye studerende om året, men nu er det ligefrem blevet nødvendigt med to ansøgningsrunder, fordi der er så få ansøgere, siger forkvinden.

Men selv om situationen er alvorlig, er det ikke kun negativt. Forkvinden mener, det er passende at anerkende lærernes vedholdenhed og engagement på denne vigtige dag.

- Jeg vil gerne rose alle lærere i Grønland, uanset hvor de arbejder. Jeg håber, at de også selv vil bidrage til at skabe bedre vilkår, for sammen står vi stærkere, afslutter Elna Thomsen Heilmann.

Aaqqissuisoqarfik/Redaktion

Elna Heilmann. Akisussaalluni aaqqissuisoq. Ansvarshavende redaktør.

Andreas Wille. Tusagassiortoq. Journalist.

Simon Lennert IMAK-ip allaffeqarfianit. IMAK's sekretariatet.